

ОПШТИНА ЦЕНТАР

**СТРАТЕГИЈА ЗА
МЛАДИ
2015-2020**

СТРАТЕГИЈА
ЗА
МЛАДИ
2015-2020

ОПШТИНА ЦЕНТАР

**СТРАТЕГИЈА ЗА МЛАДИ
НА ОПШТИНА ЦЕНТАР
2015-2020**

Издава:

Општина Центар

За издавачот:

Андреј Жерновски, Градоначалник

Лектура:

Абакус

Ликовно - графичко обликување:

Бригада Дизајн

Печат:

Пропоинт

Тираж:

500 примероци

Бесплатен/некомерцијален тираж

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

352.08:316.4.063.3-053.6(497.711)“2015/2020“

СТАРТЕГИЈА за млади на Општина Центар : 2015-2020. - Скопје :

Општина Центар, 2015. - 36 стр. ; 20 см

Фусноти кон текстот

ISBN 978-9989-2370-4-1

а) Локална самоуправа - Општествена интеграција - Млади - Скопје -
2015-2020 б) Развој на општините - Социјални активности - Стратегии -
Скопје - 2015-2020

COBISS.MK-ID 98445834

FOUNDATION ФОНДАЦИЈА
 OPEN ОТВОРЕНО
 SOCIETY ОДШТЕСТВО
 MACEDONIA МАКЕДОНИЈА

*Изготвувањешо на Стратегијата е
 финансиски поддржано од Фондацијата
 Отворено општество - Македонија.*

1. Извршно резиме	7
2. Вовед	9
3. Визија	13
4. Принципи и вредности	14
5. Тековни политики за младите во Општина Центар	16
6. Стратешка карта	20
7. Стратешки приоритети и мерки за младите на Општина Центар до 2020 година	22
7.1 Управување со буџетот.....	22
7.2 Развој на капацитетите.....	23
7.3 Обезбедување услуги.....	24
7.4 Задоволни граѓани.....	25
8. Избалансирана карта на показатели на Општина Центар за млади	27
9. Мониторинг и евалуација	31

- ОМ**..... Организации на млади
- ЕЛС**..... Единица на локалната самоуправа
- ЕУ**..... Европска унија
- ЕК**..... Европска комисија
- ИКТ**..... Информациско-комуникациски технологии
- РМ**..... Република Македонија
- ИКП**..... Избалансирана карта на показатели
- ПЕСТ**..... Политичко-легислативна, економска, социјална и технолошка (анализа)
- СВОТ**..... Анализа на јаките и слабите страни, можностите и заканите
- ФООМ**..... Фондација Отворено општество – Македонија

Во документот се користат термини и изрази кои, во зависност од нивната секојдневна употреба во различни сектори од општеството, можат да доведат до различна перцепција на истите. Заради разбирливост и јасна дистинкција на користените изрази, треба да се земат предвид следниве појаснувања:

- 1. Млади** – под терминот „млади“ во Република Македонија се подразбира посебна социо-етичка категорија на **население-шо на возраст од 15 до 30 години, која е особено ранлива на социо-економскише промени во оишшесшвошо**.¹
- 2. Младите кои се целна група** на Стратешкиот план за млади на Општина Центар се сите млади на возраст од 15 до 30 години кои живеат на територијата на Општина Центар, без разлика на полот, расната и националната припадност, религиското и политичкото определување, сексуалната ориентација, социјалниот статус, како и хендикепираноста. Млади луѓе во Општина Центар се сите активни и пасивни поединци/поединки, кои можат да бидат здружени во неформални групи, организации на младите, клубови и други форми на здружување.
- 3. Организација** е секое здружение, фондација, сојуз, како и секој организациски облик на странска организација, како и друга форма на здружување, регистрирани во согласност со одредбите на Законот за здруженијата и фондациите.
- 4. Организации на млади** се организациите регистрирани во согласност со Законот за здруженијата и фондациите,² чија целна група се младите.
- 5. Младински организации** се организации формирани од младите, и носители на активностите се младите.

¹ Национална стратегија за млади на РМ (2005)

² „Службен весник на РМ“ бр. 52/2010

6. **Организација со статус од јавен интерес** е организација која се стекнала со статус на организација од јавен интерес, во согласност со Законот за здруженијата и фондациите.
7. **Граѓански сектор** се организациите регистрирани во согласност со Законот за здруженијата и фондациите. Стратегијата ги користи термините граѓански организации, граѓански здруженија, граѓанско општество и невладини организации кои реферираат на потесната дефиниција како синоними за здруженијата и фондациите, т.е. со еден збор, граѓанскиот сектор.
8. **Општина** е единица на локалната самоуправа, како заедница на жителите на одредено подрачје, утврдено со закон, која преку своите органи и преку администрацијата и организираниите јавни служби, овозможува вршење на надлежностите пропишани со закон.
9. **Информациско-комуникациски технологии (ИКТ)** – збир од технологии кои се занимаваат со обработка, чување и комуникација на информации, вклучувајќи ги и сите видови компјутерски и комуникациски системи.
10. **Стратешка мапа** (од англиски Strategic Map) – логичка структура која покажува логична причинско-последична поврзаност меѓу стратешките приоритетни цели.
11. **Избалансирана карта на показатели, ИКП** (од англиски Balance Scorecard), е систем за стратешко планирање и управување што се користи во бизнисот, јавниот сектор и во непрофитните организации.

ИЗВРШНО РЕЗИМЕ

Процесот на стратешко планирање е дизајниран за да се изгради заедничка визија за иднината, за да се постават приоритетите, да се фокусираат енергијата и ресурсите во општината и да се осигури дека советниците, градоначалникот, вработените и другите засегнати страни, кои се учесници во процесот, работат на остварувањето на заедничките цели.

Стратешката карта на Општина Центар во областа на младите го покажува патот по кој Општината може да ја постигне својата визија за развојот, местото и улогата на младите во Општината во периодот 2015-2020 година. Преку Избалансираната карта на показателите (ИКП),³ документот ги обезбедува приоритетните цели, клучните показатели за нивно постигнување, целните вредности кои Општината сака да ги постигне, како и мерките и иницијативите што треба да го обезбедат нивното постигнување. Доследното следење и реализацијата на мерките и иницијативите содржани во документот од страна на Градоначалникот, општинската администрација и Советот на Општината, како и соодветната финансиска поддршка, ќе обезбедат постигнување на визијата и доверба во посветеноста, транспарентноста и ефикасноста на Општина Центар во решавањето на проблемите и потребите на младите во Општината.

Сеопфатниот инклузивен процес на стратешко планирање обзгожи да се дефинираат визијата и стратешките приоритети групирани во однос на четирите перспективи од Избалансираната карта на показатели (задоволни граѓани, обезбедување услуги, развој на капацитетите и управување со Буџетот. Визијата на Општина Центар за младите е:

Модерна и европска младина која е активно вклучена во остварувањето на своите права и интереси и која со соодветен интерес е вклучена во повеќе активности за остварени цели заедно со возрастните.

³ Kaplan, R. and Norton, D., The Balanced Scorecard, Measures that Drive Performance, Harvard Business Review (1992)

Стратешките приоритети на Општината во секоја од перспективите се:

■ ЗАДОВОЛНИ ГРАЃАНИ

- **ЗГ1:** Поттикнување на младински иницијативи;
- **ЗГ2:** Зголемување на вклученоста на младите во процесите на донесување на одлуките во Општината.

■ ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА УСЛУГИ

- **ОУ1:** Поддршка за формирање различни модели за ангажираност на младите;
- **ОУ2:** Делегирање на дел од надлежностите на организациите на младите.

■ РАЗВОЈ НА КАПАЦИТЕТИ

- **РК1:** Градење внатрешни капацитети за работа со младите во Општината;
- **РК2:** Зголемување на поддршката за „добрите практики“ за младите;
- **РК2:** Зголемување на соработката со Градот Скопје и Агенцијата за млади и спорт.

■ УПРАВУВАЊЕ СО БУЏЕТОТ

- **УБ1:** Зголемување на буџетот за младински активизам;
- **УБ2:** Обезбедување буџет за поддршка на проекти финансирани од ЕУ и од други фондови.

Стратегијата за Млади за периодот 2015 – 2020 година е усвоена од страна на Советот на Општина Центар во април 2015 година.

ВОВЕД

Главното ниво на организирање на младите е општината, која често ги делегира своите надлежности во областа на младите кон здруженијата, преку издвојување одредени услуги, додека буџетите на општините се главни извори за финансирање на младинската работа. Многу проблеми што се случуваат на локално ниво, а се поврзани со младите, од една страна, се последица од отсуството или неможноста на општините да ги поддржат младинските политики, а од друга страна, се резултат на отсуството и непоттикнувањето на младинскиот активизам. Општина Центар во целост ги препознава важноста и улогата на младите во развојот на демократските процеси во Општината и, воопшто, во развојот и подобрувањето на животот во заедницата. Тргувајќи од овие факти, Општина Центар одлучи да ги мобилизира сите засегнати страни во врска со прашањето на младите во Општината, да го поттикне младинскиот активизам во Општината, да ја унапреди соработката со младите и да придонесе за нивен постојан развој. Резултат на таа заложба е Стратегија за млади на Општина Центар 2015-2020 која се однесува на соработката на Општината со сите засегнати страни од локалните политики за младите и има за цел да обезбеди инклузивен процес и учество на граѓанскиот сектор во процесите на дефинирање развојни активности и иницијативи на Општина Центар во областа на младите, како и да создаде предуслови за креирање ефикасни партнерства. Стратегијата е подготвена на консултативен и партиципативен начин, со значителна вклученост на граѓанските организации и на општинската администрација во периодот март – ноември 2014 година.⁴

⁴ Изработката на Стратегијата е поддржана од Фондацијата Отворено општество – Македонија (ФООМ), како дел од концептот „Општина по мерка на граѓаните“, кој се имплементира во периодот 2014 – 2017 година. Целта е зголемување на административните и финансиските капацитети на општината, зајакнување на граѓанското општество за активно учество во животот на заедницата и придонес кон доброто владеење во училиштата. Во рамки на концептот „Општина по мерка на граѓаните“ отворен е Центар на заедницата во Општина Центар, преку кој се обезбедува правна и административна помош за граѓаните, неформално образование за младите и возрастните и простор за активностите на младинските клубови и другите културни и граѓански иницијативи. Заради поголема јавност и активно учество на граѓаните во работата на Советот на Општина Центар, обезбедена е поддршка и за преуредување на салата за состаноци на Советот.

Создавањето квалитетни предуслови, посветеноста на највисоките раководни структури и мотивираноста на засегнатите страни за учество во процесот се главните фактори за успешно стратешко планирање. Во оваа насока беа обезбедени сеопфатен пристап и посветеност и активно учество на членовите на Советот и општинската администрација во процесот на креирање на Стратегијата. Имено, процесот на креирање на Стратегијата беше претходно поткрепен со серија обуки за: (1) претставниците на локалната самоуправа (обука за стратешко планирање со користење Избалансирана карта на показатели, партиципативно креирање политики, финансирање од фондовите на ЕУ и комуникациски стратегии); (2) граѓанските организации (обука за подобро разбирање на општинските надлежности, фондовите на ЕУ и политиките за антидискриминација) и (3) училиштата (обука за демократско управување, социјална правда и развивање на училишни планови). На процесот на стратешко планирање му претходеше изработка на сеопфатна анализа на тековната состојба во Општината, која беше реализирана преку прашалници и интервјуа со сите засегнати страни од општинската администрација и претставници на организациите на младите, како и анализа на постојните релевантни документи.⁵ Во процесот на изработка на Стратегијата беа земени предвид сите постојни стратешки документи за политиките за млади на локално, регионално и на национално ниво. Процесот продолжи со организација на три јавни расправи, со цел да се обезбедат отворена дебата и усогласување на политиките и предложените стратешки приоритети и мерки, како и да се зголемат чувството на сопственост во однос на изготвената стратегија и фокусираноста и одговорноста во процесот на нејзината имплементација. Стратешкото планирање се базираше на користењето на моделот Избалансирана карта на показатели и се состоеше од:

- обуки за засегнатите страни;
- сеопфатна анализа на тековната состојба во Општината во областа на младите;

⁵ Извештај за тековната состојба во Општина Центар (Образование, Социјала, Млади и Соработка со граѓанскиот сектор), ФООМ, мај 2013 година

- теренско истражување за задоволството на граѓаните од локалните услуги во Општината;
- анализа на засегнатите страни;
- ПЕСТ-анализа;
- SWOT/TOWS анализа;
- формулирање на визија;
- идентификување на принципите и вредностите;
- одредување на стратешките приоритетни цели;
- изработка на стратешка карта;
- дефинирање на клучните показатели на изведбата;
- одредување на целните вредности за секој клучен показател на изведбата;
- идентификување на мерките и активностите за постигнување на целните вредности;
- изработка на Избалансирана карта на показатели;
- изработка на Нацрт-верзија на Стратегијата;
- јавна расправа и
- донесување на Стратегијата од страна на Советот на Општината.

Стратегијата е изработена врз основа на Извештајот за тековната состојба во Општина Центар и Стратешката анализа, кои се дадени како придружни документи на Стратегијата, а ќе биде придружена со акциски план во кој ќе бидат разработени конкретни активности за реализација на мерките и кој ќе придонесе за исполнување на утврдените стратешки приоритети и мерки во насока на постигнување на визијата на Општината.

Документот е во согласност со:

- Националната стратегија за млади на РМ од 2005 година;
- Националниот акционен план за имплементација на Националната стратегија за млади за 2009 година;
- Програмата за развој на Скопскиот плански регион од 2010 година;⁶
- Стратегијата за млади на Град Скопје 2014-2018.⁷

⁶ <http://www.skopjeregion.gov.mk/images/stories/programa/programa-skopski-2009.pdf>

⁷ www.skopje.gov.mk

ВИЗИЈА

МОДЕРНА И ЕВРОПСКА МЛАДИНА КОЈА Е АКТИВНО ВКЛУЧЕНА ВО ОСТВАРУВАЊЕТО НА СВОИТЕ ПРАВА И ИНТЕРЕСИ И КОЈА СО СОПСТВЕН ИНТЕГРИТЕТ Е ВКЛУЧЕНА ВО ПОВЕЌЕ АКТИВНОСТИ ЗА ОПШТЕСТВЕНИ ЦЕЛИ ЗАЕДНО СО ВОЗРАСНИТЕ.

Оваа визија на Општина Центар ќе се оствари со доследно почитување на утврдените принципи и вредности во партнерство со младите, преку: натамошно зголемување на износот на финансиските средства од буџетот на Општината наменет за програмите на младите во Општината; развивање на општинскиот административен капацитет, како и капацитетите на организациите на млади; воведување иновативни модели за решавање на проблемите и потребите на младите во Општината и надградување на општинските политики и услуги според очекувањата и задоволството на младите и граѓаните од работата на Општината.

ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ

Во процесот на реализирање на стратешките приоритети и мерки за остварување на визијата на Општина Центар за соработка со младите во периодот 2015-2020, ќе бидат почитувани следниве принципи и вредности:

- **Рамноправност** - Општина Центар ќе овозможи сите млади да имаат право на еднакви шанси, право на информирање, право на личен развој, доживотно учење и право на вработување во согласност со различните сопствени карактеристики, избор и способности. Се обезбедува почитување на родовата рамноправност, недискриминацијата, слободата, достоинството, безбедноста, личниот и општествениот развој на младите.
- **Мултикултурализам** – Општина Центар ќе овозможи почитување на различностите во сите области на човековиот живот, толеранција, како и афирмација на уметничките и креативните пристапи насочени кон негување и развивање на меѓукултурниот дијалог меѓу младите.
- **Транспарентност** – ќе се промовира повисоко ниво на јавност на информациите со кои се располага, на услугите кои се нудат, на процедурите според кои се извршуваат и критериумите според кои истите се обезбедуваат. Општината ќе обезбеди видливост во насока на препознавање на проблемите и потребите на младите од страна на целокупната локална заедница.
- **Отчетност** – отчет за работењето на локалните власти (Градоначалник, Совет и администрација), што е, но и што не е реализирано во рамките на предвидените општински програми, со детални финансиски извештаи за реализираните програми, проекти, мерки и активности.

- **Активно учество на младите** – Општина Центар ќе обезбеди права, поддршка, средства, простор и можности за да можат младите да учествуваат во процесот на донесување одлуки, како и во активностите кои придонесуваат за изградба на подобро општество.
- **Достапност** – Општина Центар ги препознава и ќе ги зајакнува капацитетите на младите како значаен општествен ресурс и искажува доверба и поддршка на нивните потенцијали: „младите знаат, можат и умеат“. Исто така, Општината ќе овозможи и ќе обезбеди пристап на младите до сите ресурси. Општината ќе обезбеди услови за зачувување на здравјето на младите и квалитетно користење на слободното време. Општината ќе ги афирмира и ќе ги стимулира постепено воведување и развојот на инклузивното образование на сите нивоа.
- **Иновативност** – постојано ќе се бараат спонтани и системски постапки за воведување нови начини за поефикасно, поефективно и поквалитетно извршување на работните задачи.
- **Одговорност** – Општината ќе ја поттикнува и ќе ја развива одговорноста на оние кои работат со младите, како и одговорноста на младите во согласност со нивните можности.
- **Солидарност** – Општина Центар ги поддржува меѓугенерациската солидарност и улогата на младите во изградбата на демократско општество. Во Општината се поттикнуваат сите облици на генерациска солидарност, културата на ненасилство и толеранција помеѓу младите.
- **Соработка** – Се поддржува и се обезбедува слободата на здружување и соработка со врсниците и се поттикнува меѓугенерациската соработка, на локално, национално и меѓународно ниво.

ТЕКОВНИ ПОЛИТИКИ ЗА МЛАДИТЕ ВО ОПШТИНА ЦЕНТАР

Општина Центар не поседува важечки стратешки документ во кој би била третирана проблематиката на младите. Истовремено, Градот Скопје поседува Стратегија за млади на Град Скопје 2014-2018⁸ година, во која има идентификувано 8 области:⁹ Младинско информирање; Локална младинска работа; Младинско учество; Образование; Здравство и превенција; Квалитет на живеење; Младинско самовработување и Култура.¹⁰ Во АП се прикажани конкретните активности, кои треба да се преземат во делот на приоритетните области во првата година од имплементацијата на Стратегијата.¹¹

Според анализата во минатиот период, Општината ги има делумно идентификувано потребите на младите преку неформални средби, при што можат да се издвојат: потребата од вклучување на младите во донесувањето одлуки, доброто образование, просторот за активности, вработувањето, културните настани, условите за спортски активности (терени и настани), повеќе паркови и велосипедски патеки. Општината нема идентификувано политики што се однесуваат на социјалниот дијалог со младите.

⁸ www.skopje.gov.mk

⁹ Осумте приоритетни области коинцидираат со 8-те области во Националниот акционен план за имплементација на Националната стратегија за млади за 2009 година.

¹⁰ Според Извештајот за тековната состојба во Општина Центар, националните стратегии/политики за млади, генерално, како документи, задоволуваат одредени стандарди, но суштински не допираат до младите, а нивното влијание не е доволно за да се случат промени во положбата на младите.

¹¹ Иако има нецелосни информации, Општината е запознаена со националните стратегии/политики за млади и спорт и за вработување, а од друга страна, иако нејзини претставници формално учествувале на Конференцијата за Стратегијата за млади на Град Скопје одржана во јуни 2013 година, не добиле повратни информации.

Еден од наодите од истражувањето на задоволството на граѓаните од општинските услуги во областа на младите¹² во Општина Центар е значајната разлика во перцепцијата на задоволството од активностите/услугите на локалните власти помеѓу граѓаните кои имале директен непосреден контакт со општинската администрација (во просек, се позадоволни) во однос на примерокот од испитаници по случаен избор.

Во Општина Центар, во моментот, проектите, што се однесуваат на младите, се дел од активностите во програмите на Општина Центар во областите Спорт и рекреација и Култура. Од програмите не можат јасно да се идентификуваат приоритетите, мерките и активностите, што се однесуваат на младите, и висината на средствата со кои ќе бидат поддржани. Нема евиденција за пошироко активно учество на младите во креирањето на буџетот на Општина Центар. Во Советот на Општина Центар има 4 советници, од вкупно 23, кои се во групата млади и кои учествуваат во донесувањето на буџетот на Општината за 2014 година.

Во организациската структура на Општина Центар не постои сектор или одделение за млади. Младите не се експлицитно споменати во Статутот на Општина Центар и не постои Комисија на Советот која се занимава на интегриран начин со проблемите и потребите на младите. Според Систематизацијата на работните места, во Одделението за образование, култура и спорт се предвидени два извршителя за работното место „спорт и млади“. Во делокругот на работните задачи, меѓу другите, е и задачата да се „помага во изработката на стратегијата за млади“.¹³

¹² Истражувањето во Општина Центар се спроведе во февруари 2014 година од страна на специјализирана агенција, и тоа, во областите *Млади, Граѓански сектор, Образование и Социјала*, и опфати вкупно 360 испитаници, при што 300 испитаници беа избрани по случаен избор, а 60 испитаници беа избрани од граѓани кои имале директно лично искуство со работата или вработените во општинската администрација на која било основа во последните три месеци.

¹³ Општина Центар планира отворање на Канцеларија за млади чија „примарна задача ќе биде задоволување на потребите на младите од Општина Центар. Со канцеларијата ќе раководи Општина Центар, во соработка со сите релевантни невладини организации кои гравитираат на територијата на Општината. Задача на Општина Центар е да обезбеди опремен простор и услови за непречено работење на Канцеларијата преку целата година, а младинските здруженија треба да реализираат различни активности и обуки“.

Иако граѓанскиот сектор во Општината е еден од поразвиените во споредба со другите општини во државата, во Општина Центар не постои регистар на здруженија и фондации кои работат со млади. Младите во Општина Центар делумно учествуваат и се вклучени во процесите на носење/имплементација на политики на локално ниво/регионално ниво, поврзани со прашањата за младите (процеси на добро управување). Немањето иницијатива од младите и препознавањето на нивните потреби како приоритет во однос на другите многу често влијаат врз носењето соодветни планови и одлуки за имплементирање одредени активности. Во Општината се користат сите форми на комуникација кои се користат и со сите останати граѓани: соопштенија, огласи, состаноци на граѓаните со Градоначалникот. Според мислењето на анкетираниите, младите не се стимулирани да се вклучат во активностите на Општината.

Општина Центар е седиште на најголемиот број установи кои имаат значаен административен, политички, образовен, културен и трговски карактер во градот Скопје и во РМ, а располага и со значаен станбен дел.

Заводот за статистика не обезбедува статистички податоци за проценките на населението, посебно за Општина Центар, туку тие се даваат сублимирано за општините Аеродром, Бутел, Кисела Вода, Центар, Чаир, Шуто Оризари и Сопиште.¹⁴ Општина Центар е мултикултурна и мултиетничка заедница со доминантно население од македонска етничка припадност (85%).

¹⁴ Според овие сублимирани податоци, бројот на населението во последните три години (2011 - 2013) се зголемил од 316.849 на 320.150 жители, со што е задржан трендот на стабилен прираст на населението и полова избалансираност. Во 2013 година, во Општина Центар се доселиле 400 граѓани, а се отселиле 244.

Поради ограничените статистички податоци на ниво на Општина, голем дел од достапните податоци се однесуваат на ниво на Скопскиот плански регион.¹⁵ Од овие податоци се гледа дека Скопскиот регион, генерално (а најверојатно, Општина Центар и уште повеќе), е далеку над просечната економска состојба во државата. Во однос на техничко-технолошкиот развој, Општина Центар е комплетно покриена со сите современи услуги од информатичко - телекомуникациската технологија.¹⁶ Овие податоци овозможуваат поактивно учество на граѓанскиот сектор во сите текови на општеството.

Потребен е нов попис на населението кој ќе даде информации за состојбите во општините, во одделните општини во градот Скопје, во градот Скопје, во урбаните и руралните средини, а кои се повеќе од потребни заради планирање на развојот.

¹⁵ Според овие податоци (Завод за статистика, Регионите во Република Македонија, 2014), бруто-домашниот производ (БДП) по глава на жител во Скопскиот регион во 2012 година изнесувал 332.393 денари и е значително повисок (49%) од просекот на РМ кој изнесува 222.519 денари по жител. Најголемо учество имаат секторите трговија, поправка на моторни возила и мотоцикли, транспорт и складирање и објекти за сместување и сервисни дејности со храна. Угостителството, исто така, е најразвиено во Скопје, со вкупни приходи од 2.449 милиони денари во 2013 година или 36% од вкупните приходи од угостителство остварени во РМ.

¹⁶ Според податоците од Заводот за статистика, 66% од домаќинствата користат компјутер и Интернет, со тренд на зголемување во последните години, а над 20% од домаќинствата во Општината веќе користат широкопојасно поврзување на Интернет.

СТРАТЕШКА КАРТА

Стратешката карта дава целосна слика на причинско-последичната поврзаност на приоритетите на Општина Центар во постигнувањето на визијата за младите до 2020 година, преку четири перспективи:

- Задоволни граѓани;
- Обезбедување услуги;
- Развој на капацитетите и
- Управување со буџетот.

Врз основа на сеопфатните анализи на секоја од перспективите се дефинирани стратешките приоритетни цели (стратегии-те) за секоја перспектива поодделно.

ВИЗИЈА:

МОДЕРНА И ЕВРОПСКА МЛАДИНА КОЈА Е АКТИВНО ВКЛУЧЕНА ВО ОСТВАРУВАЊЕТО НА СВОИТЕ ПРАВА И ИНТЕРЕСИ И КОЈА СО СОПСТВЕН ИНТЕГРИТЕТ Е ВКЛУЧЕНА ВО ПОВЕЌЕ АКТИВНОСТИ ЗА ОПШТЕСТВЕНИ ЦЕЛИ ЗАЕДНО СО ВОЗРАСНИТЕ.

ЗАДОВОЛНИ ГРАЃАНИ:

ЗГ1: ПОТТИКНУВАЊЕ
НА МЛАДИНСКИТЕ
ИНИЦИЈАТИВИ

ЗГ2: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА
ВКЛУЧЕНОСТА НА МЛАДИТЕ ВО
ПРОЦЕСИТЕ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА
ОДЛУКИТЕ ВО ОПШТИНАТА

ОБЕЗБЕДУВАЊЕ УСЛУГИ:

ОУ1: ПОДДРШКА ЗА ФОРМИРАЊЕ
РАЗЛИЧНИ МОДЕЛИ ЗА
АНГАЖИРАНОСТ НА МЛАДИТЕ

ОУ2: ДЕЛЕГИРАЊЕ НА ДЕЛ
ОД НАДЛЕЖНОСТИТЕ НА
ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА МЛАДИТЕ

РАЗВОЈ НА КАПАЦИТЕТИТЕ:

РК1: ГРАДЕЊЕ
ВНАТРЕШНИ КАПАЦИТЕТИ
ЗА РАБОТА СО МЛАДИТЕ
ВО ОПШТИНАТА

РК2: ЗГОЛЕМУВАЊЕ
НА ПОДДРШКАТА ЗА
„ДОБРИТЕ ПРАКТИКИ“
ЗА МЛАДИТЕ

РК3: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА
СОРАБОТКАТА СО ГРАДОТ
СКОПЈЕ И АГЕНЦИЈАТА ЗА
МЛАДИ И СПОРТ

УПРАВУВАЊЕ СО БУЏЕТОТ:

УБ1: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА
БУЏЕТОТ ЗА МЛАДИНСКИ
АКТИВИЗАМ

УБ2: ОБЕЗБЕДУВАЊЕ БУЏЕТ ЗА ПОДДРШКА
НА ПРОЕКТИ ФИНАНСИРАНИ ОД ЕУ И ОД
ДРУГИ ФОНДОВИ

ПРИНЦИПИ/ВРЕДНОСТИ:

- РАМНОПРАВНОСТ
- МУЛТИКУЛТУРАЛИЗАМ
- ТРАНСПАРЕНТНОСТ
- ОТЧЕТНОСТ
- АКТИВНО УЧЕСТВО НА МЛАДИТЕ
- ДОСТАПНОСТ
- ИНОВАТИВНОСТ
- ОДГОВОРНОСТ
- СОЛИДАРНОСТ
- СОРАБОТКА

СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТИ И МЕРКИ ЗА МЛАДИТЕ НА ОПШТИНА ЦЕНТАР ДО 2020 ГОДИНА

7.1 Управување со буџетот

Јаките страни на Општина Центар во перспективата Управување со буџетот, пред сè, досегашното искуство во обезбедувањето финансиска поддршка од буџетот за здруженијата, како и големиот сопствен буџет, треба да резултираат со стратегија која ќе обезбеди зголемување на буџетот за организациите на младите. Слабите страни на Општина Центар, кои се однесуваат на непостоењето критериуми и процедури за распределба на грантовите за организациите на младите и на непостоењето систем за мониторинг на реализацијата на проектите, треба да се надминат преку мерки за воспоставување процедури за аплицирање и јасно утврдени критериуми за распределба на средствата од буџетот. Малиот буџет наменет за организациите на младите, како и отсуството на партиципативно буџетирање, треба да се надминат со мерки кои ќе обезбедат максимирање на можностите за зголемување на буџетот. Истовремено, треба да се заземе дефанзивен пристап кон законите кои доаѓаат поради партизацијата преку поголемо вклучување на јавноста во креирањето на буџетот. Можностите за зголемено искористување на фондовите на ЕУ преку партнерска соработка со организациите на младите можат да се ефектуираат преку обезбедување поддршка на организациите на младите во изработката, аплицирањето и имплементацијата на проектите, меѓу другото, и преку обезбедување систем на финансирање кој ќе се заснова врз средства од буџетот на Општината.

Стратешките приоритети, кои произлегоа од стратешката анализа на перспективата Управување со буџетот, се две офанзивни стратегии (УБ1 и УБ2):

- **УБ1:** Зголемување на буџетот за младински активизам;
- **УБ2:** Обезбедување буџет за поддршка на проекти финансирани од ЕУ и од други фондови.

За постигнувањето на овие приоритети, потребни се, пред сè, мерки за вклучување на јавноста во планирањето на буџетот и мерки за формирање општински фонд за поддршка на аплицирањето и изведбата на проекти од ЕУ и други странски проекти.

7.2 Развој на капацитетите

Во перспективата Развој на капацитетите треба да се развијат стратегии кои ќе ги искористат големиот број идентификувани јаки страни, пред сè, квалитетната ИКТ структура и кадровските капацитети на кои им е овозможено учество на семинари и обуки. Ова, заедно со можностите кои произлегуваат од големиот процент високообразовани млади луѓе во Општина Центар, треба да обезбедат промена на културата на работење во Општината и јакнење на општинските капацитети за работа со младите. Недоволната обученост на администрацијата и за пишување и за аплицирање на проекти може да се надмине преку обуки и преку продлабочување на соработката со збратените општини во сегментот на млади. Заканите кои произлегуваат од недоволната размена на искуства и соработка помеѓу засегнатите страни, пред сè, Градот Скопје и централната власт, треба да се надминат преку зголемување на информираноста и подготвеноста да се учествува во реализацијата на мерките кои произлегуваат од Стратегијата за млади на Град Скопје, како и од Националната стратегија за млади.

Стратешките приоритети, кои произлегоа од стратешката анализа на перспективата Развој на капацитетите, се три стратегии, и тоа, една офанзивна стратегија (РК1), една стратегија за подобрување (РК2) и една дефанзивна стратегија (РК3):

- **РК1:** Градење внатрешни капацитети за работа со младите во Општината;
- **РК2:** Зголемување на поддршката за „добрите практики“ за младите;
- **РК3:** Зголемување на соработката со Градот Скопје и Агенцијата за млади и спорт.

За постигнувањето на овие приоритети, потребни се мерки за градење внатрешни капацитети за работа со младите во Општината, мерки за поддршка на обуки за организациите на младите, мерки за поддршка на „добрите практики“ за младите, како и идентификување и развој на проектни апликации врз основа на националните политики за млади и на Стратегијата за млади на Град Скопје.

7.3 Обезбедување услуги

Во перспективата Обезбедување услуги треба да се искористат големиот број урбани заедници, искуството во соработката со граѓаните и доволниот број човечки ресурси, со цел да се зголеми соработката со организациите на младите и да се развијат нови модели за вклучување на младите во процесите на креирање и доставување на услугите до младите. Овие нови модели треба да обезбедат надминување на недоволната меѓусекторска соработка и несоодветната организациска поставеност на Општината за соработка со младите. Заканите, кои произлегуваат од недоволно прецизната поделба на надлежностите помеѓу Градот Скопје и неговите општини, партизацијата, заедно со слабата соработка со Градот Скопје, треба да се надминат со мерки кои ќе обезбедат имплементирање на новите модели за ангажирање на младите во Општината.

Стратешките приоритети, кои произлегоа од стратешката анализа на перспективата Обезбедување услуги, се две офанзивни стратегии:

- **OY1:** Поддршка за формирање различни модели за ангажираност на младите;
- **OY2:** Делегирање на дел од надлежностите на организациите на младите.

За постигнувањето на овие приоритети, потребни се осмислување институционална форма за работа со младите во рамките на организациската општинска структура, анализа и развој на услугите на локално ниво за потребите на младите, развој на нови модели за ангажирање на младите, како и мерки за делегирање на дел од услугите за младите на организациите на младите.

7.4 Задоволни граѓани

Стратешките приоритетни цели идентификувани во перспективата Задоволни граѓани треба да овозможат постигнување на визијата преку реализација на очекувањата на младите од услугите/активностите кои ги презема Општина Центар за поддршка на решавањето на нивните проблеми и потреби. Во оваа насока, најјаките идентификувани страни на Општината се нејзината висока урбанизираност и најголемата фреквенција на млади луѓе во Градот Скопје. Наспроти ова, недоволното искористување на изградените капацитети на организациите на младите треба да се надмине преку изработката на заеднички проекти, со што ќе се влијае и на зголемувањето на иницијативите од страна на младите и на избегнувањето на заканите кои произлегуваат од апатичноста и незаинтересираноста на младите да се вклучат во проектите на заедницата. Подобрувањето на средствата за комуникација со младите, зголемувањето на транспарентноста на Општината, анимирањето на младите за нивните можности треба да доведат до нивна поголема вклученост во младинските иницијативи.

Стратешките приоритети, кои произлегоа од стратешката анализа за на перспективата Задоволни граѓани, се две стратегии, и тоа, една офанзивна стратегија (З 1) и една стратегија за подобрување (З 2):

- **ЗГ1:** Поттикнување на младинските иницијативи;
- **ЗГ2:** Зголемување на вклученоста на младите во процесите на донесување на одлуките во Општината.

За постигнување на овие приоритети, потребни се развој на младинските иницијативи, мерки за институционална поддршка и вклучување во проектите на младите од Општина Центар, како и мерки за зголемување на транспарентноста и мерки за воспоставување нови методи и концепти за вклученост на младите во процесите на одлучување.

ИЗБАЛАНСИРАНА КАРТА НА ПОКАЗАТЕЛИ НА ОПШТИНА ЦЕНТАР ЗА МЛАДИ

Избалансираната карта на показатели овозможува подобро да се следи кои стратешки чекори ќе ги преземе Општина Центар во периодот 2015-2020 година и кои резултати треба да ги постигне за да ја реализира својата визија за младите во Општината.

Со цел да се обезбедат подобар стратешки фокус и приоритизација во имплементирањето на активностите, до секој од четирите аспекти на Стратегијата и до стратешките приоритети во заграда е дадено релативното значење (важност) на секој од аспектите и соодветните стратешки приоритети изразени во проценти. Процентуалниот износ го означува значењето на секој аспект во однос на другите три аспекти, како и значењето на секој стратешки приоритет во рамките на четирите аспекти. Поголемиот процент означува поголем стратешки фокус и поголемо значење на тој аспект или приоритет.

Избалансираната карта на показателите е дадена подолу.

Избалансирана карта на показатели на Општина Центар за млади

ИЗБАЛАНСИРАНА КАРТА НА ПОКАЗАТЕЛИ НА ОПШТИНА ЦЕНТАР ЗА МЛАДИ 2015-2020			
ВИЗИЈА: МОДЕРНА И ЕВРОПСКА МЛАДИНА КОЈА Е АКТИВНО ВКЛУЧЕНА ВО ОСТВАРУВАЊЕТО НА СВОИТЕ ПРАВА И ИНТЕРЕСИ И КОЈА СО СОПСТВЕН ИНТЕГРИТЕТ Е ВКЛУЧЕНА ВО ПОВЕЌЕ АКТИВНОСТИ ЗА ОПШТЕСТВЕНИ ЦЕЛИ ЗАЕДНО СО ВОЗРАСНИТЕ.			
ПРИОРИТЕТИ	ПОКАЗАТЕЛИ	ЦЕЛНИ ВРЕДНОСТИ	МЕРКИ/ИНИЦИЈАТИВИ
		2020	
ЗАДОВОЛНИ ГРАЃАНИ (26%)			
ЗГ1: ПОТТИКНУВАЊЕ НА МЛАДИНСКИТЕ ИНИЦИЈАТИВИ (11%)	1.1 БРОЈ НА ПОДДРЖАНИ ОРГАНИЗАЦИИ НА МЛАДИТЕ	30	1.1 ПРОГРАМА ЗА РАЗВОЈ НА МЛАДИНСКИТЕ ИНИЦИЈАТИВИ
			1.2 МЕРКИ ЗА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА ПОДДРШКА НА МЛАДИТЕ
			1.3 ЈАКНЕЊЕ НА УЛОГАТА НА ЛОКАЛНИОТ МЛАДИНСКИ СОВЕТ
ЗГ2: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ВКЛУЧЕНОСТА НА МЛАДИТЕ ВО ПРОЦЕСИТЕ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА ОДЛУКИТЕ ВО ОПШТИНАТА (15%)	2.1 СТЕПЕН НА ЗАДОВОЛСТВО НА МЛАДИТЕ ОД НИВНАТА ВКЛУЧЕНОСТ ВО ПРОЦЕСИТЕ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА ОДЛУКИТЕ ВО ОПШТИНАТА	70%	2.1 МЕРКИ ЗА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ВКЛУЧЕНОСТА НА МЛАДИТЕ ВО ПРОЦЕСИТЕ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА ОДЛУКИТЕ ВО ОПШТИНАТА
	2.2 СТЕПЕН НА ЗАДОВОЛСТВО НА МЛАДИТЕ ОД ТРАНСПАРЕНТНОСТА НА ОПШТИНАТА	70%	2.2 МЕРКИ ЗА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ТРАНСПАРЕНТНОСТА НА ОПШТИНАТА

**ИЗБАЛАНСИРАНА КАРТА НА ПОКАЗАТЕЛИ
НА ОПШТИНА ЦЕНТАР ЗА МЛАДИ 2015-2020**

ОБЕЗБЕДУВАЊЕ УСЛУГИ (19%)

ОУ1: ПОДДРШКА ЗА ФОРМИРАЊЕ РАЗЛИЧНИ МОДЕЛИ ЗА АНГАЖИРАНОСТ НА МЛАДИТЕ (9%)	1.1 ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА БРОЈОТ НА АНГАЖИРАНИ МЛАДИ НА ГОДИШНО НИВО	>10%	1.1 ОСМИСЛУВАЊЕ ИНСТИТУЦИОНАЛНА ФОРМА ЗА РАБОТА СО МЛАДИТЕ ВО РАМКИТЕ НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА ОПШТИНСКА СТРУКТУРА
			1.2 РАЗВОЈ НА НОВИ МОДЕЛИ ЗА АНГАЖИРАЊЕ НА МЛАДИТЕ
ОУ2: ДЕЛЕГИРАЊЕ НА ДЕЛ ОД НАДЛЕЖНОСТИТЕ НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА МЛАДИТЕ (10%)	2.1 БРОЈ НА ДЕЛЕГИРАНИ УСЛУГИ ЗА ПОТРЕБИТЕ НА МЛАДИТЕ	>8	2.1 АНАЛИЗА И РАЗВОЈ НА УСЛУГИТЕ НА ЛОКАЛНО НИВО ЗА ПОТРЕБИТЕ НА МЛАДИТЕ
	2.2 СТЕПЕН НА ЗАДОВОЛСТВО НА МЛАДИТЕ ОД КВАЛИТЕТОТ НА УСЛУГИТЕ	80%	2.2 МЕРКИ ЗА ДЕЛЕГИРАЊЕ НА ДЕЛ ОД УСЛУГИТЕ ЗА МЛАДИТЕ НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА МЛАДИТЕ

РАЗВОЈ НА КАПАЦИТЕТИТЕ (23%)

РК1: ГРАДЕЊЕ ВНАТРЕШНИ КАПАЦИТЕТИ ЗА РАБОТА СО МЛАДИТЕ ВО ОПШТИНАТА (10%)	1.1 СТЕПЕН НА ЗАДОВОЛСТВО НА МЛАДИТЕ ОД ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА ПОДДРШКА	70%	1.1 МЕРКИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ ОБУКИ ЗА ОПШТИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЈА
			1.2 МЕРКИ ЗА ПОДДРШКА НА ОБУКИ ЗА ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА МЛАДИТЕ
РК2: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ПОДДРШКАТА ЗА „ДОБРИТЕ ПРАКТИКИ“ ЗА МЛАДИТЕ (9%)	2.1 БРОЈ НА РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТИ ЗА МЛАДИ НА ГОДИШНО НИВО	40	2.1 ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА СОРАБОТКАТА СО ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА МЛАДИТЕ ВО РАЗВОЈОТ НА ПРОЕКТИ
РК3: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА СОРАБОТКАТА СО ГРАДОТ СКОПЈЕ И АГЕНЦИЈАТА ЗА МЛАДИ И СПОРТ (4%)	3.1 БРОЈ НА ЗАЕДНИЧКИ РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТИ СО ГРАДОТ СКОПЈЕ И/ИЛИ АГЕНЦИЈАТА ЗА МЛАДИ И СПОРТ НА ГОДИШНО НИВО	10	3.1 ИДЕНТИФИКУВАЊЕ И РАЗВОЈ НА ПРОЕКТНИ АПЛИКАЦИИ ВРЗ ОСНОВА НА НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ ЗА МЛАДИ И СТРАТЕГИЈАТА ЗА МЛАДИ НА ГРАД СКОПЈЕ

**ИЗБАЛАНСИРАНА КАРТА НА ПОКАЗАТЕЛИ
НА ОПШТИНА ЦЕНТАР ЗА МЛАДИ 2015-2020**

УПРАВУВАЊЕ СО БУЏЕТОТ (32%)

УБ1: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА БУЏЕТОТ ЗА МЛАДИНСКИ АКТИВИЗАМ (15%)	1.1 % ПРОЦЕНТ ОД БУЏЕТОТ НА ОПШТИНАТА ЗА ПОДДРШКА НА ПРОЕКТИ ЗА МЛАДИ	3%	1.1 МЕРКИ ЗА ВКЛУЧУВАЊЕ НА ЈАВНОСТА ВО ПЛАНИРАЊЕТО НА БУЏЕТОТ
	1.2 БРОЈ НА ПОДДРЖАНИ ПРОЕКТИ	10	
УБ2: ОБЕЗБЕДУВАЊЕ БУЏЕТ ЗА ПОДДРШКА НА ПРОЕКТИ ФИНАНСИРАНИ ОД ЕУ И ОД ДРУГИ ФОНДОВИ (17%)	2.1 ВИСИНА НА СРЕДСТВАТА ОД БУЏЕТОТ НА ОПШТИНАТА ЗА ПОДДРШКА НА АПЛИЦИРАЊЕТО И ИМПЛЕМЕНТАЦИЈАТА НА ПРОЕКТИ ОД ЕУ И ОД ДРУГИ ФОНДОВИ	1%	2.1 ФОРМИРАЊЕ ОПШТИНСКИ ФОНД ЗА ПОДДРШКА НА АПЛИЦИРАЊЕТО И ИЗВЕДБАТА НА ПРОЕКТИ ОД ЕУ И ДРУГИ СТРАНСКИ ПРОЕКТИ

ПРИНЦИПИ/ВРЕДНОСТИ:

- РАМНОПРАВНОСТ
- МУЛТИКУЛТУРАЛИЗАМ
- ТРАНСПАРЕНТНОСТ
- ОТЧЕТНОСТ
- АКТИВНО УЧЕСТВО НА МЛАДИТЕ
- ДОСТАПНОСТ
- ИНОВАТИВНОСТ
- ОДГОВОРНОСТ
- СОЛИДАРНОСТ
- СОРАБОТКА

МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Избалансираната карта на показателите претставува значајна алатка за мониторинг на имплементацијата на Стратегијата за млади на Општина Центар 2015-2020, со оглед на тоа дека сите цели и мерки – финансиски и нефинансиски – произлегуваат од визијата. Остварувањето на придобивките од ИКП на Општината се следи преку извештаи, дискусии, комуникација, ажурирање и дејствување. Извештаите од ИКП на Општината се изготвуваат квартално според определен редослед. Притоа, во процесот на следење своја улога имаат Градоначалникот, Секретарот и раководителите на секторите кои се одговорни за имплементацијата на мерките и активностите за соодветните стратешки приоритетни цели.

Улогата на Градоначалникот е да назначи одговорно лице за следење на имплементацијата на Стратегијата за млади на Општина Центар 2015-2020. Одговорното лице за следење на имплементацијата на Стратегијата ги врши следниве активности:

- го координира прибирањето на информациите од секторите;
- ги известува раководителите на секторите за крајните рокови за доставување на секторските извештаи;
- ги консолидира секторските извештаи во единствен Извештај за ИКП на Општина Центар за млади;
- го доставува консолидираниот извештај до Секретарот, Градоначалникот и Советниците на Општина Центар;
- го следи и го спроведува процесот на внесување на промените во ИКП.

Улогата на раководителите на секторите во процесот на следење на постигнувањето на целните вредности од ИКП на Општина Центар за млади се состои од:

- определување одговорно лице за секој показател од стратешките приоритети кои се дел од секторските цели;
- изготвување извештај за спроведувањето на активностите на ниво на сектор;
- учество во ревидирањето на показателите за секоја приоритетна цел која е дел од секторските цели.

Одговорното лице за секој показател од стратешките приоритетни цели во процесот на следење на постигнувањето на целните вредности од ИКП ги врши следниве активности:

- го координира прибирањето на информациите во рамките на секторот;
- го известува раководителот на секторот за крајните рокови за доставување на секторскиот извештај;
- изработува единствен секторски извештај и го доставува до раководителот на секторот;
- го следи и го спроведува процесот на внесување на промените во ИКП.

Освен за мониторинг, ИКП ќе се користи и за евалуација на спроведувањето на стратешкиот план, со цел да се утврди дали планираните цели на политиката биле постигнати на ефикасен начин и дали и до кој степен се јавиле несакани ефекти. Нарушувањето или прекинувањето на причинско-последичната поврзаност на приоритетите, како и непостигнувањето на целните вредности на показателите за одделни приоритети ќе даде информации за тоа дали и какви измени треба да се направат во стратешкиот план.

